

SZÉLL KÁLMÁN

„CSILLAGOK, CSILLAGOK, SZÉPEN RAGYOGJATOK ...”

(GONDOLATOK 2011-TŐL)

III. RÉSZ

ISTEN, HIT, TUDOMÁNY, VALLÁS

Akutatók paradoxonja, hogy a tudomány ugyan szüntelenül Isten megismerése felé halad, ám az emberek egyre kevésbé tisztelik (félrik) az Istent. Ha ennek oka az Isteni világosság vakító fénye, akkor érthető, de ha saját elbizakodottságuk eredménye, akkor a tudomány teljessége felé haladó – különben Istenadta okosságunk – balgasága.

*

A tudomány fejlődése lehetővé tette új eszközök, módszerek előállítását, s ez főleg a kvantummechanika és az elektrotechnika vonalán látványos eredményeket mutatott fel. Egyebek mellett ez a „robotemberben” és „mesterséges intelligenciában” csúcsosodik ki. Ám az ember nem tudott semmit sem „teremteni”! *Egyetlen élő sejtet (életet) sem tudott létrehozni*, mégis úgy gondolja, hogy nincs már szüksége Istenre.

*

Ismerjük kémiai szerkezetét, mégsem tudunk mesterségesen előállítani DNS-molekulát. Nincs közelebbi pontos ismeretünk, hogy miként fejti ki hatását, hogy tárol információkat, hogyan keletkezik?

*

A tudományos eredmények sokaknak azt sugallják, hogy az Ember mindenható. Nincs már szüksége Istenre!? Valójában azt kellene sugallaniuk, hogy Isten művében kutakodnak, kontárkodnak(?).

*

A történelem arról tanúskodik, hogy a tudás növekedésével együtt csökken a hit. A korábbi „tudatlan” embereknek nagyobb hite volt, mint a mai tudós társadalomnak. Pedig *éppen a tudás növekedésével kellene mindinkább Istenhez közelednünk*, mert általa mintegy megnyílik a szemünk, Isten tökéletességének megsejtéséhez közeledünk.

*

Az önmagát isteni rangra emelt ember valójában maga készítette szellemi kalodában él.

*

Az *élő sejt* elektronmikroszkóppal is alig vizsgálható egyedi és mégis „közösségi” parányi egység a maga – ember által utánózhatatlan – „alkatrészeivel”, (pl. mitochondriumaival stb.), sokat tudó sejtfalával, bámulatosan sokféle működésével, ami egymagában is csoda. Ráadásul egyúttal egy példásan rendezett – főleg az emlősök esetében – sokmilliárdos biológiai „nagyhatalom” (élőlény) engedelmes állampolgára. Aki ebben – *raciónálisan is* – nem ismeri fel az Istent, az vagy vak vagy tökéletlen.

*

A természettörvények nem a „világ magyarázatai” (Wittgenstein), hanem *működtetői*, amit a kutató, kereső ember megtalált.

*

A *fejlődés* (evolúció) a transzcendensből indul és a transzcendensben végződik .

*

Az élet vonala a születésünktől nem egyenes, hanem kör alakú. Amikor Istentől lelket kapunk, tőle indulunk el, majd halálunk során ismét hozzá érkezünk vissza. Földi utunk tehát Istentől (az alfától) Istenig (az omegáig) vezet.

*

A jólétben élőknek (gazdagoknak) nincs szükségük Istenre, a szegényeknek annál inkább. De Jézusnak sincs „szüksége” a gazdagokra, sokkal inkább a szegényekre.

*

A hit és tudás nem választható el élesen, mert amit tudunk (vagy tudni vélünk), azt is (valós vagy látszat bizonyítékok alapján) valójában csak hisszük.

*

Mai „tudásunk” a „nem tudás” elismerését is számon tartja, ami szerénységet parancsol.

*

Tudatunk legizgalmasabb rejtélye az én, amely egyéniségünk központja. Az „én” által vagyok, aki vagyok. A teremtéstörténet alapján Isten megalkotta az embert, majd „lelket lehelt” belé. Létezik tehát egy szellemi (lelki), és egy fizikai (testi) „énem”, mindkettő egyedi. A test a hardver, míg a lélek a szoftver.

*

Isten titokzatossá, láthatatlanná és függetlenné alkotta a transzcendens világot. Vajon miért? A fizikailag megfoghatatlan szellemi világ és a „természettudományos univerzum” közt miért nincs megfogható (kimutatható) az átjárás? Ez talán a hit egyik próbaköve, de egyúttal Isten titka is. Szerencsére nem hermetikus ez az elválasztó zár.

*

Az anyagtalan lélek és a matériával bíró anyag kölcsönhatása tulajdonképpen két (egy ismert, és egy ismeretlen transzcendentális) dimenzió (természet és természet feletti) sajátos találkozása, együttélése.

*

A lélek – az agy közbejöttével – a szellemiség, személyiség alapja. A lélek irányítja az agyat, de az agy visszahat a lélekre. Az anyagtalan lélek és a matériával bíró agy kölcsönhatásában tulajdonképpen két létforma (dimenzió?) – nevezetesen a transzcendentális és materiális létezés – sajátosan találkozik. Az agy az egyetlen szervünk, amely kontaktusba lép egy más (nem anyagi) dimenzióval. Ám az agy ugyanígy – közvetve vagy közvetlenül – a Gonosszal is kapcsolatba kerülhet. Ez még bonyolultabbá teszi a személyiség megítélését.

*

A lélek a test „munkáltatója”. Általa él a test, miként az áramtól világít a lámpa.

*

A lélek a személy, az én meghatározója. Mint ilyen, szellemi (transzcendens) valóság. Életet adó erő, Isten személyes „lehelete”.

*

A lélek nem anyagi, hanem „Isten lehelete”, márpedig Isten dolgai halhatatlanok. A halál akkor következik be, amikor már „elromlott” a test, amit már nem képes a lélek működtetni.

*

Az agyműködés nem azonos a lélekkel. Ezt még akkor is – annak ellenére is – vallom, hogy az agy köztudottan számtalan önálló működésre is be van programozva, mintegy fel van hatalmazva. (Hasonlóan a gépkocsihoz, aminek volánját ugyan ember vezérli, ám ez nem zárja ki, hogy szofisztikusan megtervezett motorjának és elektronikájának bonyolult automatizmusa, működésében szinte függetlennek tűnjön a vezetőtől.)

*

Az agy csupán eszköze annak a léleknek, ami isteni eredetű, és oxigén, valamint tápanyagok, sőt test nélkül is képes élni. A számítógép működése közben (a képernyőn) a kezelő (mozgató) mindenkor láthatatlannak, sőt anyagtalannak tűnik. *A lélek kelti és tartja fenn az agyban a tudatot.* Maga az agy – noha a gondolatok csodálni való közvetítője – nem képes önmagától gondolkodni, ítélni, dönteni, kezdeményezni, amiként a számítógép sem, amelynek nincs lelkiismerete, etikája, nem képes megkülönböztetni a jót a rossztól. Erre csak a lélek (lelkiismeret) képes, az a személyiséget meghatározó spirituális valóság, amit nem szabad az agyműködésre redukálni, mert több és más is annál.

*

A Platóni test-lélek dualizmus tagadása nem jelenti azt, hogy a lélek a testtel mintegy szétbont-hatatlan egységet (keveréket) alkot, vagy éppen vele összenő. Minden szervünk, szövetünk, sőt sejtünk is bekapcsolódik a szervezet összesített tevékenységébe, ezáltal egy nagy egység szu-verén részeit képezik, de megőrzik sajátosságaikat. A test-lélek közössége hasonlít az itatóspapír-hoz, amit átítat a kiönthetetlen, mintegy az itatóssal összeolvadt víz, ami elválaszthatatlan a papírtól. Ám megszáradása során újra elkülönülnek egymástól, vízzé, (párává) és száraz papírrá válnak. (A még dualista Szent Pál szerint a test és lélek akár szembe is állhatnak egymással!)

*

Elgondolásom szerint a lélek nem lehet „a test formája”, (amint azt Arisztotelész, Aquinói Tamás, sőt Ratzinger is feltételezi), lévén a lélek szellemi jellegű, nem forma, (legfeljebb formálható), ezáltal lehet a test *formálója, működtetője.*

*

Azt a szüntelenül működő titokzatos FOLYAMAT-ot (történést), ami egy végtelenül komplex anyagtömeget célirányosan működtet (mozgat), ÉLET-nek nevezzük. Hordozói az élőlények. A magasabb rendű élőlényeknek tudata, ösztöne, primitív személyisége (sőt primitív lelke?) is lehet. Az emberi test felépítése is egyedülálló, megismételhetetlenül egyedi, még inkább annak énje (személyisége), mert ez voltaképpen Isten „személyes” alkotása, tulajdona, része, ajándéka. (Az örökké létező Isten „lehelete” nem semmisülhet meg!)

*

Az élet látszólagos fenntartója a szív működés, hiszen a keringés által az szállítja a szövetekhez az oxigént és a tápanyagokat, továbbá veszi fel a kiválasztásra ítélt anyagokat, elemeket. De személyiségünkkel urai lehetünk a szív működésnek, azt gyógyszerekkel befolyásolhatjuk, akár meg is állíthatjuk. Az igazi (közvetett) működtető, fenntartó tehát a lélek, ami felett nincs uralmunk. A gépkocsit is a motor és üzemanyaga működteti (miként az életet az oxigén és tápanyag), de a gépkocsi működését végeredményben az ember kapcsolja be és irányítja. A számítógépet ténylegesen az áram táplálja, anélkül csak szervezett anyag lenne, ám igazából az ember működteti, aki azt elő is állította.

*

Az ész – az agy működtetése révén – eredendően a „lélek visszhangja”, funkciója, vagy akár maga a lélek. A lélek önálló, aktív szellemi entitás, míg a számítógép (a test analógiája) a szellemi tevékenységnek materiális, passzív kiszolgálója.

*

A tudat (lélek + agy = szellem?) kritikusán mérlegelő, befogadó, tevékeny, tanulékony, de felelősen és érezni tudó entitás. Csak körülírható, de nem meghatározható fogalom. Befogadhatja, sőt megalapozhatja pl. a tudományt, hitet. Ezzel szemben a számítógép – noha emberi csúcsteljesítmény, tanítható ugyan, de kritikája, érzelmvilága nincs, spontán tervezésre, kezdeményezésre, kivitelezésre – csak „betanított” képességeiig alkalmas.

*

A lélek (tudat) az agy anyagtalan „üzemanyaga”, ami irányítja az agyat. Fizikai értelemben – akár az energia – nem semmisülhet meg, nem eshet szét atomjaira, mert lényegét tekintve transzcendens, ugyanakkor páratlanul egyedi. Még a testnél is egyedibb!

*

Isten a világot is évmilliárdokra teremtette, lehetetlen elgondolni, hogy az ember – esetenként évtizedekig pallérozott – egyedi lelkét (személyiségét) tiszavirág életűnek, „elpocsékolhatónak” szánta. Biztonságosan feltételezhetjük, hogy a lélek halhatatlan.

*

Az *élet* (élés) Isten zseniális gondolatának megvalósulása. Milliárdnyi összetevő (önállóan működő sejt, kémiai anyag, fizikai-kémiai folyamat stb.) összerendezett, folyamatosan ismétlődő célirányos, együttműködése, amelynek fenntartója és közös működési elve a lassú égés.

*

Isten tökéletes és igazságos ugyan, de látszólag (és átmenetileg) *elviseli az igazságtalan világot*. Ám bizonyosra kell lenni egy túlvilágnak, ahol minden igazságtalanság, szenvedés, elnyomás, nélkülözés, betegség *kiegyenlítésre* kerül, ahol boldoggá válnak a boldogtalanok.

*

A „Sors-szenvedés” problematikát, valamint „az isteni gondviselés” kérdéseit nem lehet megmagyarázni, közös nevezőre hozni. Miért a jók szenvednek, halnak meg, a rossz a látszat szerint mindenben jól jár. Arra lehetne gondolni, hogy Isten teljesen magára hagyott bennünket, vagy mintha nem volna Isten!? (Sok holocaust túlélő szembesült ezzel a feltevessel!) A bennünket ért szenvedés (megpróbáltatás) súlya, mennyisége, miértje, Isten általi eltűrése, Isten azon „nagy titkát” képezi, amit csak halálunk után ismerhetünk meg.

*

Az agyhalott csak mesterségesen és biológiai értelemben tartható „életben”, mesterségesen működtethető. Az agykéreg működés-képtelenségével a lélek elveszti eszközét, mint ahogy a muzsikussal sem tud hangszer nélkül zenélni, ezért elhagyja tönkrement közvetítőjét.

*

Az élet egyirányú utca, benne csak előrelépés van. Olyan zsákutca, ami – reményeink szerint – mégsem végállomás. Életünk során – tudottan, vagy tudat alatt – *Isten felé közeledünk*, miközben Isten is szembejön velünk ... Mindenki a saját ösvényén bukdácsol. Nincs két egyforma út ... Mindez Titok! Addig vonszoljuk magunkat, míg fogyó árnyunkat el nem lepi a végtelenség, ... ami innen nézve olyan alkonyatnak tűnik, amit teljességgel betérít a csillagoktól és a földi árnyaktól eltakaró őszi köd, ám mögötte – reményeink szerint – felsejlik valami földöntúli ragyogás, szeretet és béke.

*

Életünk útján mindannyian vándorok vagyunk, sőt zárándokok, annak minden nyűgével, vezeklésével. Látszólag másokkal ugyan közös úton járunk, de végül is mégis mindenki a saját ösvényén bukdácsol. Nincs két egyformán járható, sőt azonos hosszú út.

*

A *zarándoklás nem sétatút*, hanem nehézségek, viszontagságok, szenvedések tudatos vállalása, amely *Isten felé* vezet. Ennek felismerése különösen érvényes az öregekre, mert egyrészt közelednek a cél felé, másrészt egyre nehezebb, fáradságosabb az útjuk. Bölcs dolog ezt az öregkori utat még inkább szent zarándokútként szemlélni és ezzel a tudattal vállalni.

*

A Szentírás nem könnyű olvasmány. A rendszerváltozás után egy főiskolai tanár közölte velem, hogy ő a marxizmuson nevelkedett, de adósságait pótolni akarja s vett egy bibliát, amit át akar tanulmányozni. Néhány hónap múltán újra találkoztam vele. Csalódottan közölte, hogy az olvasást abbahagyta, mert sok érthetetlen és unalmas részt talált benne. A biblia olvasása kétségtelenül nem hasonlítható össze Gárdonyi Egri csillagainak olvasásával. Sok képletes leírás, metafora és sokféleképpen értelmezhető szövegrész szerepel benne. Megértéséhez bizonyos előtanulmányok, ismeretek mellett nyitottságra, bizalomra, érdeklődésre és időre van szükség. Szent Ágostont a Szentírást térítette meg, de 13 év múltán újabb megtérésre volt szüksége. *Az üdvösségnek nem is elengedhetetlen kelléke az Írás pontos ismerete, olvasása!* Reá hivatkoznak a különböző felekezetek, szekták, sőt eretnokségek is. A Szentírás bizonyos hitet tételez fel, és hitet erősít. Heidegger nem hiába állította, hogy ha valamit kutatni akarunk, akkor ahhoz bizonyos előzetes értésre, tudásra van szükség.

*

A Szentírás csodálatos, kb. 4000 évre visszanyúló könyv, ami több, mint 1000 éven át íródott, csak az Újszövetség csaknem 2000 éves. A hagyomány szerint mintegy 40 szerző írta, és a legtöbb nyelvre lefordított, legnagyobb példányszámban nyomtatott mű, valóban a „könyvek könyve”. Törvénykönyv, történelem, legendárium, prófécia, bölcsességtan, zsoltárgyűjtemény, erkölcstan stb., vagyis egy kb. 66 könyvből álló, irodalmi antológia. Mindenekelőtt azonban *Isten kinyilatkoztatása*, megnyilatkozása A Biblia alapvetően keletkezési *korainak* – *egyszersmind a mindenkori jelennek* – íródott, ami tehát örök időkre időszerűsíthető (időszerűsítendő!). Ez az egyházak egyik legnehezebb feladata.

*

A teológia (Istentan?) egyik legtekintélyesebb, leg sokoldalúbb, tiszteletre méltó diszciplína. Számos rész- és határterülete van (történelem, földrajz, nyelvtudományok, régészet, kultúrtörténelem, filozófia, filológia, mikrológia, stb.) Kapcsolatban van a természettudománnyal, de vizsgálódási területe meg is haladja azt, mert a természet felettire, a transzcendensre terjed ki, szüntelenül *Istent, a teljes valóságot és igazságot kutatja*.

*

A keresztény tanítás tele van kérdésekkel, sőt rejtélyekkel, (azok látszatával). Pl. Istent megfoghatatlan távolinak érezzük, hozzá az ismeretlenségbe imádkozunk, ugyanakkor itt van velünk, sőt bennünk. Isten felfoghatatlan, de körülírható, megtapasztalható. Az eltérő válaszok lehetősége a különböző keresztény egyházak tanításaiban, sőt egy-egy valláson belül, egyes teológusok közt is megmutatkoznak.

*

Ha a Szentírásnak Isten a „szerzője” (ihletője), ő annyit íratott koráról és önmagáról, amennyit jónak és elégnek látott. A többi ránk hagyta, a mi dolgunk.

*

Léteznek tényekkel, bizonyítékokkal eldönthető viták, sőt – főleg a matematikában – vitathatatlan tények, ám vannak (jelen korunkban, avagy a dolog természete miatt) bizonyíthatatlan, egyúttal cáfolhatatlan állítások, amik a hit birodalmában (a transzcendensben) rejtőznek. Ezek be-, és elfogadásához nyitottságra és bizalomra épülő hit szükséges.

*

A Szentírás egyfajta „gumicsont”, amit a teológusok évszázadok óta rágnak, többféle megközelítést, munkamódszert és szemléletet képviselnek. Munkálkodásuk – katolikusoknál – a Szent Officium (ma a Hittani Kongregáció), illetve az egyházi kontroll (tanítóhivatal) felügyelete (ellenőrzése) alatt történik. Tisztázó eredmények (magyarázatok, fordítási hibák korrekciója stb.) ily módon ugyan elérhető, de – úgy tűnik –, hogy a Szentírás, részben kora, (korszakai), heterogén műfaja, szimbolikája, szerzői, az elveszett kéziratok, az utólagos betoldások, s nem utolsósorban az isteni kinyilatkoztatás véges volta miatt, maradéktalanul megfejthetetlen, éppen ezért egyúttal kimeríthetetlen titok.

*

„Az isteni nyelvet le kell fordítani az ember nyelvére” – mondta Fabinyi Tamás református püspök. Ez valóban valós igény, de vajon egyértelműen és maradéktalanul le lehet-e fordítani? Éppen az a probléma, hogy az isteni nyelvet nem tökéletesen ismerjük.

*

A Szentírás szimbólumait, metaforáit stb. több ezer éve igyekeznek magyarázni, értelmezni, „megfejtetni”. (Az „Isten országa” kifejezés pl. az Újszövetségben legalább ötféleképpen értelmezhető módon 122 alkalommal szerepel.) A Szentírás maradéktalanul megfejthetetlen, mert misztikus, isteni titkokkal telített, miáltal csak „homályos”, „tükör általi” látást biztosíthat. Aki ezzel nem elégszik meg, tévúton halad, az elérhetetlennel viaskodik.

*

Minden, ami a Szentírásban nem a 2 x 2 egzaktuságával van leírva, elvileg vitatható, ám ezek az eltérő álláspontok nem felétlenül bizonyíthatók, azaz egyes kérdés(ek)re akár többféle válasz is adható. Éppen ezért, egy a Szentírásra és hagyományokra épülő, történelmileg kialakult közös hitvalláson túl többféle hitfelfogás, árnyalat, magyarázat (vallás) is létezik. Magam szívvel lélekkel a katolikus vallás híve vagyok, mert erre kereszteltek, neveltek és egy életen át ezt gya-

koroltam. (Feltételezem, hogy ha pl. evangélikusnak keresztelték, nevelték volna, akkor most ugyanilyen lelkesen támogatnám az evangélikus hitvallást.)

*

A biblia sok évszázadot felölelő sok könyv, sokféle műfaj, sok szerző műve, de az isteni ihletés révén mégis *egységet képez*. A könnyebb megértés céljából is – bármelyik könyvét, fejezetét, versét olvassuk – ezt mindig szem előtt kell tartanunk.

*

Tévéton jár az, – s ebbe a hibába egy időben magam is beleestem –, aki a Szentírásból mindenre racionális választ vár. A kinyilatkoztatás sajátos ismeretanyag, amit emberi aggyal nem tudunk maradéktalanul megfejteni, feldolgozni, és amiben az Isten az ember számára részlegesen feltárja magát azzal az elvárással, (próbatétellel), hogy hittel válaszolva (kiegészítve) Istenbe helyezze bizalmát.

*

A látszat ellenére a Biblia nem a talányok, hanem az *isteni igazságok* könyve.

*

Ismereteinkben, hitünkben mi csak a történelmi megnyilatkozásaiban magát feltáró Istennel találkozhattunk, s ebben a „kinyilatkoztatásban” Isten annyit közölt magáról, amennyit jónak tartott, a többi az ő rejtett titka marad. Az általunk ismert történelmi kinyilatkoztatás az eszkatalógia előképe, anticipációja, amely hitért kiált. Kasper bíboros szerint a nyugati nagy teológusok szerint Isten felismerhetősége a fel nem ismerhetőségében domborodik ki. A docta ignorantia vagyis a nemtudás tudásának elismerése tehát szükséges.

*

A Biblia szerint Isten a világot „jó”-nak teremtette, ám mi mégis megtapasztaljuk a rosszat. Isten ugyanis szabadsággal, szabad akarattal ajándékozott meg minket, ami azt jelenti, hogy az ember választhatja, megvalósíthatja a rosszat is. A rossz tehát nem Istentől, hanem az embertől (és/vagy az ördögtől) származik, Isten csak „eltűri” a rosszat.

*

A szabad akarat elvileg lehetőséget ad jóra és rosszra. Ha azonban az ember a rosszért nem tartozik senkinek felelősséggel, akkor a szabad akarat erkölcsileg értékét veszti. Isten azért adott szabad akaratot, hogy lehetőségünk nyíljon a jó tudatos megválasztásához, s a rossz (a bűn) elutasításához, s ezek következményeinek vállalásához.

*

Az vallás (Istenhit) dolgában vannak *elfogadók* és *tagadók*. Alapjában véve inkább az első csoporthoz tartoznak azok is, akik a bizonyosság megtalálása érdekében kételkednek, kérdeznak, keresnek, azaz hinni szeretnének.

*

Isten korabeli csodái – csakúgy, mint az azóta észlelt (indirekt) isteni csodák – nem győzték, s ma sem győzik meg az emberiséget. A csodáknak nem is ez volt a céljuk! Minden csodának képes tartalma, tanulsága van. Ezek megértésével feltárul, felértékelődik a csoda valósága.

*

A hit „beteljesedése” felé vezető út nem a „racionálison” át vezet. A közgondolkodásban alábecsült intuíció, megvilágosodás, megézés, ráézés, ráébredés, megsejtés, tudatalattiság, *misztérium*, és a *titok befogadásán* át vezet az út a hithez. Mindenekelőtt előítélet menteseknek, *nyitottnak*, elfogadóknak kell lennünk.

*

Hitemet nem a feltétel nélküli elfogadás, hanem a tudatos odaadás akarása jellemzi

*

Minden kétely ellenére: Amit a kereszténységből megértünk, bőven elég ahhoz, hogy érdemes legyen a megvallásra, követésre, megélésre. Éljük és kövessük hát! A többit bizzuk (hagyjuk) Istenre.

*

A kereszténység évezredes sikerének egyik titka az, hogy *alapelveit akár hit nélkül is meg lehet valósítani*. A tízparancsolat emberre szabott hét parancsolata olyan szeretetre alkalmazott humanizmusra épül, ami szinte felülmúlhatatlan.

*

A legtöbb ateista (beleértve Marxot és Nietzsche-t) eredendően, ösztönösen(?) istentagadó volt, ami szenvedéllyé, dühhé, elfogult eltökéltséggé szélesedett, rögeszmévé vált. Az istentagadás legtöbbször nem egy tárgyilagosan, érdektelenül kérdező gondolkodás eredménye, (ami elvárható volna!), hanem egy *előítéletes prekonceptió igazolását* szolgáló „kinyilatkoztatás”, illetve az ilyen természetű válaszok és elméletek rendszere.

*

A sokak által posztulált, de főként Nietzsche-hez kötött „isten halott” állítás csak történelmi megközelítésben értelmezhető. Mert a „halott” többet jelent a „nem élő”-nél (élettelennél). Ez a ki-fejezés ugyanis feltételezi, hogy *a halott korábban élt, létezett*, ám miután meghalt, holtá vált. Valahol olvastam: „Isten halott! Aláírás: Nietzsche”. Majd a mi századunkban: „Nietzsche halott, aláírás: Isten”.

*

„Isten halála” akár a kereszthalállal is rokonítható, sőt – helytelenül – a feltámadás után földünket emberi alakban elhagyó Jézusra is értelmezhetik. Nekünk legfőképpen abban a vonatkozásban kell lelkiismeretvizsgálatot tartanunk, hogy Isten lényét, eszméjét gondolatilag, erkölcsileg *vajon nem éppen mi tettük-e halottá?* Vagy hagytuk azzá tenni? Olyanná, amely hitünk segítségével egyfajta világnézeti jelenkori „feltámadásra” vár.

*

Az emberiség a történelem során a vallást – hosszú időn át – sokra (esetenként akár kizárólagosnak) tartotta. Az egyházaknak, azok hierarchiájának akár alá is rendelte magát, vagy összeolvadt velük. Autoritásukat, befolyásukat elismerte, követte. Ezzel szemben ma a szekularizmus telepszik a világra. Ebben a vallás egyenesen zavaró tényezővé vált, amit elnyomni, sőt megsemmisíteni igyekeznek. *Az egyház a túlélésért küzd!*

*

A szekularizáció egyfajta hitvallás, ha tetszik új vallás, mint ahogy a kommunizmus, a liberalizmus és a legtöbb izmus is az. Vannak prófétái, apostolai, papjai és hívei. Hit nélkül nem léteznek.

*

Meggyőződése, hogy Isten szemében minden ember egyforma, nincs „különb ember”, *én sem érzem magam senkinél különbnek.*

*

Nem az a fontos, hogy miként látnak engem az emberek, az sem, hogy milyennek képzelem magamat. Egyedül az fontos, hogy *Isten hogyan lát és ítél meg.*

*

Katolikus hitem megvallásának, gyakorlásának mindig tudatosan aktív művelője igyekeztem lenni. Talán azért is, mert magam számára is bizonyítani kellett hitemet. Ezzel mintegy elnyomtam kételyeimet, amelyek szomjazták a bizonyosságot.

*

A keresztény vallások gyakorlóinak jelentős része ma az egyházak liturgikus cselekményein való részvételre korlátozódik, és nem az életmódra helyezik a fő súlyt. Ez a „megélt vallásossággal” szemben egyfajta „templomi vallásosság”, ám több a semminél.

*

A harmadik évezred gyermeke az előrehaladt, bizonyított tudomány talaján éli életét. Ebben a közegben *mind kisebb tere marad a hitnek.* Ez a hit és tudás egységének, egymásra utaltságának látszólagos paradoxonja.

*

Az Isten által kódoltan fejlődő emberiség évezredek át felépített – mára exponenciálissá váló – technikai fejlődésével, jólétével, elérte kamasz (vagy éppen agg?) korát. Minden korábbi ellenez, kétségbe von, mellőz, s ezzel akaratlanul is megteremti magának a *szabadság Isten nélküli anarchiáját.*

*

A technika fejlődése látszólag egyre időszerűtlenebbé teszi a vallást, (a Bibliát). Ma a bűvészek (illuzionisták) olyan mutatóványokra képesek, amelyhez képest pl. Jézusnak a víz borrá változ-

tatása jelentéktelennek tűnik. Isten mintegy kiszorul (be sem vétetik) az egyre gyarapodó tudományból (tudományba), a kutatásban egyszerűen nincs reá szükség. Eközben – tudottan vagy tudat alatt – az ember önmagát teszi meg „a teremtés koronájává”, Istenné, mindenhatóvá. Nem maga csinál a maga képére Istent – amint azt Feuerbach és sokan mások feltételezték – hanem *maga válik Istenné*.

*

Azt gondolom, hogy az egyházaknak *szolgáltató* egyház helyett mindinkább *szolgáló, közösségi* egyházaknak kellene lenniük. Az egyházban a „hegyes” (individuális) hierarchiát a tompábbal (kollektívabbal) kellene felváltani, a klerikális túlsúlyt a laikusokkal, az „általános (királyi) pap-sággal” kellene kiegyenlíteni, amiben a vezető(k)ön kívül a vezetett(ek)nek is van befolyása. Meg kell valósítanunk, hogy *az egyház (valamennyien) mi vagyunk*.

*

A 21. század embere egy élhető, megvalósítható, boldogító, *hiteles kereszténységre vágyik*. Az őskereszténység a biblia világában érhető tetten. Jézus egyháza – nem tagadva zsidó gyökereit, – a saját korában általánosan meghirdetett, (forradalmasított) szeretet révén a pogányságot is magához ölelte. (Mai nyelven „nyitott”, „haladó” és „befogadó” volt!) Jézus voltaképpen erőszak nélküli „szellemi forradalmár”, a szeretet „megtestesítője”, s nem utolsó sorban az emberiség Megváltója volt, mégis hitetlenkedésekkel, ellenségeskedésekkel is küzdött. Mai kereszténységünk bizonyos értelemben atavisztikus, mert részben megragadt a biblia korában, ám ma is a hitetlenséggel, ellenségeskedéssel küzd. A Szentírás a mai embernek már nem csak „örömhírt” hirdet, hanem szembe állítja a mai kor felfogásaival, szellemével, annak – nem egyszer – természet ellenes kihívásaival. Lukács evangélista látnoki módon tette fel a költői kérdést, hogy Jézus – második eljövetele alkalmából – vajon talál-e még hitet a világban (Lk.5,8). Nem könnyű a mai emberhez vezető utat megtalálni, de a Szentlélek segítségével mégis ebben bízom. Az *egyház folytonosan reformokra szorul*, s számos (szervezeti és szemléleti) változáson ment át eddig is. Ehhez mindenekelőtt a hívőknek is hozzá kell járulni, akik meghallgatást, (esetenként megfogadást) érdemelnek. Egy „rugalmas”, de alapelveit nem feladó egyház keretén belül, *megélt példánkkal* ehhez magunknak is hozzá kell járulnunk.

GONDOLATOK AZ ÖKUMENIZMUSRÓL

Jézus azt szeretné, hogy „egy akol lenne és egy pásztor”. A történelem – többszáz éven át – bebizonyította, hogy háborúkkal, vitákkal, meggyőzéssel, ellenségeskedéssel, okatlan vetélkedésekkel, de főleg szeretetlenséggel ez a cél nem érhető el. Nem tűnik valószínűnek, hogy akár egyetlen felekezet „kapituláljon”, nézeteit feladja. A zsidó vallásnak is több árnyalata van, csakúgy, mint a harmadik monoteista vallásnak az iszlámnak. (Utóbbi, sajnos egymással is küzd, de nem vitatják közös eredetüket, céljaikat.)

Szerte a világon ma *ideológiai offenzíva folyik* a keresztény tanítások és etika ellen. Sok helyütt – talán fokozottabban, mint valaha – egyenesen üldözik, meg is ölik a keresztényeket. Ha valaha, a mai korban szükség van az *összefogásra és hitvédelemre*. Ki-kinek a maga módján, a maga felekezetében. Hitünket a közös alapra támaszkodó *kereszténység jellemezze és egységesítse*. (Ezzel a móddal reménykedem az eltérő hitek /felekezetek/ jövőben bekövetkező *spontán közeledésében*.) Arra *építkezzünk, ami közös bennünk, ami összeköt, mert ez képezi a többséget*. Gyűjtsük össze azokat a tételeket, amiket mindannyian vallunk, ezeket közösen hangsúlyozzuk, (ilyen pl. a minden felekezet által elfogadott „Hiszekegy”), miközben saját vallásunkhoz hűek maradván – páli alapon – *ismerjük- és viseljük el egymást türelemmel és szeretettel*. És kellő tapintatossággal! Ekként – s meggyőződésem szerint *csak ezáltal* – valósulhat meg az „*egy akol és az egy pásztor*”. A pásztor már most egy, a vályú, *amiből táplálkozunk (a biblia) szintén, de a juhoknak nem kötelező egyformáknak lenni*.